

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1938 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillsynen över anordnande och begagnande av hissar i boningshus m. m.

Genom en den 4 februari 1938 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 102, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden förklarat sig vilja inhämta riksdagens yttrande över det förslag till utvidgning av byggnadsnämndernas åligganden, som av föredragande departementschefen framlagts.

I fråga om de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 april 1937 har socialstyrelsen överlämnat förslag till förordning angående anordnande och begagnande samt tillsyn av hissar i boningshus m. m. jämte förslag till sådana säkerhetsföreskrifter för hissar, som i förenämnda förordning förutsättas skola utfärdas av yrkesinspektionens chefsmyndighet. Enligt förslaget, vilket såsom bilaga fogats vid propositionen, skulle tillsynen över förordningens efterlevnad åligga i Stockholm, i likhet med vad nu är fallet, överståthållarämbetet, i ort, där byggnadsnämnd finnes, denna och i övriga delar av riket vederbörande länsstyrelse. Frågan om enhetliga bestämmelser angående tillsynen å hissar berör förhållanden, som det ankommer på Kungl. Maj:t att i administrativ ordning reglera. Med hänsyn till att socialstyrelsens förslag innebar, bland annat, en icke oväsentlig utökning av byggnadsnämndernas åligganden och befogenheter enligt byggnadsstadgan den 20 november 1931 har det befunnits, att tillfälle borde beredas riksdagen att yttra sig över förslaget, innan Kungl. Maj:t upptog detsamma till slutlig prövning.

Föredragande departementschefen anför — sedan han lämnat en redogörelse för gällande bestämmelser å området samt tidigare förslag, socialstyrelsens förevarande förslag och de över förslagen från olika myndigheter avgivna yttrandena — bland annat följande:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, finnes icke enhetligt reglerad tillsyn över hissars anordnande och begagnande i vidare mån än att, där användandet av en hiss faller inom arbetarskyddslagens tillämpningsområde,

tillsyn utövas genom yrkesinspektionen. De av Kungl. Maj:t genom förutnämnda kungörelse den 15 oktober 1909 (nr 179) utfärdade bestämmelserna rörande tillsyn över hissar hava avseende endast å hissar inom Stockholm. Å andra orter, där byggnadsnämnd finnes, torde denna med stöd av sina allmänna befogenheter enligt byggnadsstadgan eller på grund av i vederbörande byggnadsordning meddelade bestämmelser om hissar i regel utöva viss tillsyn över deras anordnande och utförande. Övervakning av i bruk varande hissars torde därjämte inom större orter äga rum i enlighet med av vederbörande länsstyrelse utfärdade särskilda föreskrifter. Med hänsyn till att generella bestämmelser i ämnet saknas lära emellertid de fordringar, som å olika orter uppställas med avseende å hissars anordnande och begagnande, ofta förete icke obetydliga skiljaktigheter. På flera håll torde man dock vid utformandet av bestämmelser å nu förevarande område hava haft de för Stockholm gällande föreskrifterna till förebild.

Enligt det av socialstyrelsen utarbetade, till prövning nu föreliggande förslaget till bestämmelser rörande hissars skulle från bestämmelserna undantagas endast de hissars, som övervakas av yrkesinspektionen och som icke i mera avsevärd omfattning användas av allmänheten, samt vidare hissars, som drivas för hand och som äro avsedda för en belastning av högst 20 kilogram. Beträffande tillsynen över de med förslaget avsedda hissarna skulle för Stockholms vidkommande icke ske någon ändring i hittillsvarande förhållanden, utan överståthållarämbetet skulle allttjämt vara tillsynsmyndighet. För övriga delar av landet skulle tillsynen anförtros åt byggnadsnämnden i orten eller, där sådan icke finnes, vederbörande länsstyrelse. Då såsom förut nämnts byggnadsnämnderna vanligen redan nu i förekommande fall taga befattning med ärenden rörande hissars, innebär förslaget i angivna hänseende ej heller någon ändring i princip av gällande praxis å området.

Även enligt min mening föreligger behov av såvitt möjligt enhetliga bestämmelser beträffande hissars anordnande och begagnande och för tillsynen däröver. Utan att i förevarande sammanhang taga slutlig ståndpunkt till det föreliggande förslagets olika detaljspörsmål och författningens närmare utformning finner jag i likhet med flertalet av de över förslaget hörda myndigheterna förslaget i huvudsak vara ägnat att läggas till grund för bestämmelser i ämnet. Vad särskilt beträffar den del av förslaget, varöfver riksdagens yttrande på sätt jag inledningsvis framhållit synes böra inhämtas, nämligen att — fränsett Stockholm — byggnadsnämnderna skulle vara tillsynsmyndighet inom respektive orter, hava i yttrandena vissa erinringar framställt. Sålunda har framhållits, bland annat, att särskilt i de mindre städerna och i samhällsbildningar å landsbygden byggnadsnämnderna ofta hade en sådan sammansättning, att de saknade erforderlig teknisk sakkunskap för att kunna utöva ifrågavarande tillsyn; i än högre grad gällde detta byggnadsnämnderna inom de områden å landsbygden, för vilka endast fastställt utomplansbestämmelser eller byggnadsplan. Ehuru det otvivelaktigt skulle innebära vissa fördelar att uppdraga hissinspektionen åt en

central institution, synas likväl icke sådana olägenheter behöva befaras vid genomförande av socialstyrelsens förslag, att en dylik centralisering kan anses vara erforderlig. Det må ock framhållas, att byggnadsnämnderna enligt förslaget skola vid tillsynens utövande anlita biträde av sakkunniga personer, hissbesiktningsmän, vilka skola uppfylla vissa av yrkesinspektionens chefsmyndighet uppställda kompetenskrav. Det synes i detta sammanhang jämväl böra framhållas, att det hittills vanligen tillämpade systemet, som i huvudsak överensstämmer med vad socialstyrelsen föreslagit, får anses hava i stort sett fungerat tillfredsställande. Med hänsyn därjämte till att i samband med prövningen av byggnadsärenden förekommande frågor rörande hissars anordnande m. m. i allt fall måste upptagas av byggnadsnämnderna, synes det även mig mest ändamålsenligt, att vederbörande byggnadsnämnd handlägger här ifrågavarande hissärenden. I Stockholm torde dock, såsom socialstyrelsen föreslagit och överståthållarämbetet för sin del tillstyrkt, tillsynen böra fortfarande åligga överståthållarämbetet. Jag vill alltså biträda socialstyrelsens förslag i nu förevarande del, dock med viss begränsning. I anslutning till den från några håll uttalade uppfattningen, att byggnadsnämnd inom område på landsbygden, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts enligt föreskrifterna i avdelning III stadsplanelagen, icke borde vara tillsynsmyndighet, anser jag mig nämligen böra förorda, att för dylika områden liksom för övriga delar av den egentliga landsbygden vederbörande länsstyrelse blir tillsynsmyndighet.»

Utskottet har vid sin granskning av ifrågavarande förslag, i vad detsamma avser åläggande för byggnadsnämnd inom städer och stadsliknande samhällen å landsbygden att vara tillsynsmyndighet med avseende å sådana hissar som omfattas av förslaget, icke funnit anledning till anmärkning och får därför hemställa,

Utskottet.

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen icke haft något att erinra mot det genom förevarande proposition framlagda förslaget till utvidgning av byggnadsnämndernas åligganden.

Stockholm den 5 april 1938.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Karl Emil Johanson, Wagnsson, Branting, Karl A. Karlsson, Emil Andersson, Verner Andersson** och *Egnell*;

från andra kammaren: herr *Hedlund* i Östersund, fru *Östlund*, samt herrar *Ryberg, Johansson* i Krogstorp, *Berg, Lindberg* i Stockholm* och *Björling*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.